

*1. Мәктәптә дә, өйдә дә
Күрше кызы Зилә дә
Һаман мине тиргиләр,
“Трай тибәсең”, -диләр. (Г. Морат)*

*2. И каен ла, жырлый белмим,
Көем чыкмый-көйләсәм.
-Колагына аю баскан,-
Дип үрти мине Ләйсән. (Г. Морат)*

*3. Кыш үзен күрсәтә!
Күр, ничек гайрәт чәчә!
(Г. Хәсанов)*

Трай тибәсең

Колагына аю баскан

Гайрәт чәчә

Трай тибәсең- эшсез

Колагына аю баскан-көйсез

Гайрәт чәчә-дулый

ЧАГЫШТЫРЫГЫЗ:

1. Бакчада **кәкре каен**
үсә.

2. Безнең бозауның
мөгезе чыкты инде.

3. **Күз бәйләнгән**
килеш уенчыкларны
кисеп төшерергә
кирәк иде.

1. Житмәсә, әлеге адәм
кәкре каенга терәтеп
китте. (Ф. Х.)

2. Тотасың да үзенчә бер **мөгез**
чыгара башлайсың. (Ә. Ф.)

3. Мин урман авызына
кергәндә **күз бәйләнеп**
өлгергән иде инде. (Г. Б.)

**Күчерелмә мәгънәгә ия булган,
таркалмый торган сүзтезмә –
фразеологик әйтелмә дип атала.**

ФРАЗЕОЛОГИК ЭЙТЕЛМЭЛЭР

Максат

1) **белем бирү:** фразеологик әйтелмәләр турында төшенчә бирү; ирекле һәм тотрыклы сүзтезмәләр арасындагы аерманы билгеләү; татар һәм рус теле грамматикасын чагыштырырга өйрәтү;

2)

күнекмәләр булдыру: фразеологизмнарны сөйләмдә дәрәс һәм урынлы куллана белү күнекмәсе формалаштыру;

3) **тәрбия**

бирү: укучыларда дәрәс сөйләм һәм әхлаклылык тәрбияләү; бердәм эшләү күнекмәләрен үстерү.

**Фразеологик
эйтелмэлэр ике
яки берничэ
сүздэн
тора.**

**Фразеологик
эйтелмэлэрне
башка бер сүз
белән алыштыру
мөмкин.**

Мәсәлән:

- Кот очу – курку;
- Авыз еру – көлү;
- Кесәсе калын – бай;
- Карт төлке – хәйләкәр.

Төрле телләрдә фразеологизмнар күп очракта охшаш булалар.

- Борын төбендә генә - под носом;
- Колагын торгызу - навестрить уши;
- Бармак аша карау - смотреть сквозь пальцы.

Эт белэн
мэче
шикелле

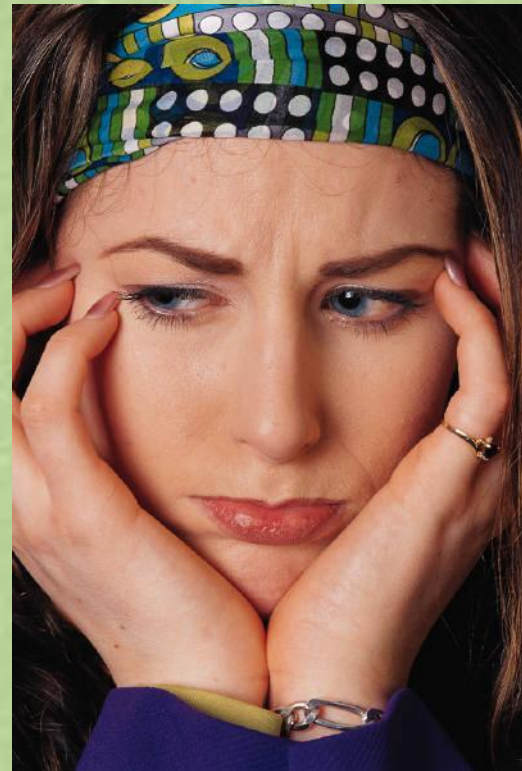
● Араларыннан
су да үтми.

● Борын салындыру

● Куллары алтын

Алма төшәр урын юк

Ял минуты

Апрель

Гөрлөвекләр агалар,
Күктән кояш елмая.
Каңгылдашып, торналар
Тезелеп үтте бая.
Инешләрдә коена
Канатланып үрдәк, каз.
Жирне яшәртеп, безгә
Гөлләр алып килә яз.

ALFOR.ru

Урынын тап!

Сүз кату

Сүз көрөштерү

Сүзен кисү

Сүз кайтару

Сүзсез калу

Сүзне үлчөп сөйлөү

бөхөслөшү

эндөшү

жавап бирү

сүз төгөллөнмичө калу

Уйлап сөйлөү

эндөшмөү

ТЕСТ

1. Баш әйләнә -

А) голова идет кругом;

Б) даю голову на отсечение;

В) ломать голову.

2. Кулга кул тотынып –

А) горит в руках;

Б) сидеть сложа руки;

В)рука об руку.

3. Борын салындыру-

А) задирать нос;

Б) вешать нос;

В) зарубить на носу.

4. Авызына су капкан –

А) воды не замутишь;

Б) воды в рот набрал;

В) водой не разольешь.

5. Йөрәк туктап калу –

А) сердце не лежит;

Б) с легким сердцем;

В) сердце замирает.

6. Уртақ тел табу –

а) распускать язык;

б) тянуть за язык;

в) найти общий язык

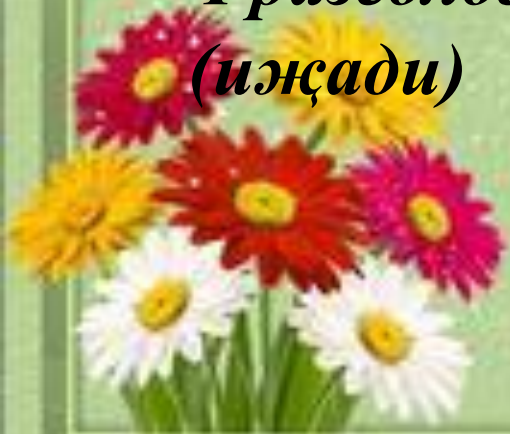
Өйгә эш:

1. 280 нче күнегү. "Тукай һәм Сәйдәш" текстыннан фразеологизмнарны сайлап алып язарга (мәжбүри).

2. Г.Тукай шигырьләреннән 5 өзек язарга (ярым иҗади).

3.

Фразеологизмнарны кертеп, әкият язарга.
(иҗади)

Афэрин,
булдырдыгыз!

